

Vereniging Vrienden Nieuwe Kunst 1900

Secretariaat VVNK 1900
 Reinier Dozy
 Aletta Jacobslaan 74
 2314 GB Leiden
 Tel. 071-888 6949
secretaris.vvnk@gmail.com

Leiden, 27 april 2007 nr 3

AAN DE LEDEN VAN DE VVNK

Inhoud:

- 19 mei 2007 Valkhof Antoon van Welie
- 25 mei 2007 Den haag: binnenstad en Vredespaleis
- Van het bestuur
- Onze pauw
- Den Bosch gedenkstad 2006 en Philips de Goede
- Tentoonstellingsagenda

Resumé belangrijke data:

- voor 11 mei: opgave van Welie Valkhof
- voor 16 mei opgave Den Haag en Vredespaleis
- 14,15 en 16 september: "Reis om de Noord"

EVENEMENT 19 MEI: ANTOON VAN WELIE IN DE VALKHOF

Bezoek aan het museum Het Valkhof te Nijmegen voor de tentoonstelling Antoon van Welie De laatste decadente schilder op zaterdag 19 mei 2007.

12.00 – 12.30 uur	ontvangst met koffie / thee
12.30 – 13.30 uur	lezing door mevrouw Karin van Lieverloo
13.30 – 14.30 uur	lunch
14.30 -	bezoek aan de tentoonstelling o.l.v.mevrouw van Lieverloo.

Mevrouw van Lieverloo is de samensteller van deze tentoonstelling en de auteur van het boek over Antoon van Welie. Voor meer informatie is de folder van de tentoonstelling bijgesloten.

Het museum is open vanaf 12.00 uur en is vanaf het station te bereiken met bus 2, 57, 58, 31, 32, 33, 80 of 82 (wel even vragen richting Valkhof). Parkeren is in de directe omgeving mogelijk.

De entreekosten zijn € 6,00 terwijl houders van een Museumjaarkaart gratis toegang hebben. De kosten voor deze dag zijn € 18,00 voor leden en € 20,00 voor niet-leden.

U kunt zich aanmelden door het strookje aan het eind van de nieuwsbrief op te sturen **voor 11 mei 2007**.

Bij minder dan 20 aanmeldingen gaat de excursie niet door.

EVENEMENT 25 MEI: HAAGSE BINNENSTAD EN VREDESPALEIS

Op vrijdag 25 mei 2007 brengen we een bezoek aan Den Haag met o.a. het Vredespaleis
 Het programma ziet er als volgt uit.

10.30 uur	ontvangst met koffie of thee, cake of appelgebak in de Posthoorn, Lange Voorhout 39A. 2514 EC tel 070-360 4906
11.00 uur	rondleiding door de binnenstad o.l.v. 1 of 2 gids(en).
12.30 uur	lunch in De Haagsche Kluisch*, Plein 20.
13.45 uur	met bus 24 (strippenkaart meenemen!) naar Het Vredespaleis**
14.30 uur	bezoek aan Het Vredespaleis en het museum ervan o.l.v. 1 / 2 gids(en).

* De Haagsche Kluisch

Het pand waarin de Haagsche Kluisch is gehuisvest, is een rijksmonument uit het begin van de vorige eeuw. Het is van oorsprong een bankgebouw en werd rond 1905 in de Haagse Jugendstil stijl gebouwd. Er zijn veel details die naar deze tijd verwijzen, zoals de tegelmozaïeken in de vloeren en het natuursteen in de open haard. Andere kenmerken maken de opkomst van de Art Nouveau voelbaar. Tot aan de Tweede Wereldoorlog heeft het pand gefunctioneerd als woonhuis en bankgebouw van de Joodse familie Edersheim wat nog duidelijk te zien is aan de oude kluisdeur in de keuken. De oude kluis is nog aanwezig, alleen worden er nu gerechten in bereid. In 1995 is het pand voor het eerst als horecagelegenheid in gebruik genomen.

Het Tuinhuis

Door de Tweede Wereldoorlog raakte het unieke Tuinhuis in verval en verloor het de bestemming die het daarvoor had: privé-synagoge van de bankiersfamilie Edersheim. Hoe mooi de ruimte toen was laat zich raden door de monumentale schouw en het hoge plafond met de beschilderde panelen. Onder de twee enorme kroonluchters worden nu regelmatig borrels gehouden tot 100 personen, of er wordt in kleiner gezelschap vergaderd, gedineerd of geconfereerd. Van ons gezelschap zullen 34 personen hier de lunch kunnen gebruiken, voor de rest is een plekje elders in het pand.

** Het Vredespaleis

De Amerikaanse zakenman en pacifist Andrew Carnegie (1835-1919) schonk in 1903 anderhalf miljoen dollar voor de bouw en instandhouding van een paleis dat zou dienen tot huisvesting van het Permanente Hof van Arbitrage en een bibliotheek voor internationaal recht. Het Hof was bedoeld om als scheidsrechter op te kunnen treden bij conflicten tussen verschillende landen en het paleis kreeg de naam Het Vredespaleis. Voor de bouw werd een prijsvraag uitgeschreven en een keur van vermaarde nationale en internationale architecten heeft ontwerpen geleverd. Een paar van de 216 namen: Eliel Saarinen, Otto Wagner, Hendrik Petrus Berlage, Willem Kromhout en Eduard Cuypers.

De Franse Beaux-Arts architect Cordonnier werd de winnaar. Zijn ontwerp werd omgewerkt door de Nederlandse architect J.A.G. van der Steur, bijgestaan door de architecten Wijdeveld en Slothouwer. Meer gegevens over de ontwerpen kunt u vinden op www.hetvredespaleis.nl of www.nai.nl.

De kosten voor deze dag zijn voor leden € 30,00 en voor niet-leden € 32,50.

U kunt zich voor deze dag tot uiterlijk **16 mei 2007** aanmelden door het strookje onderaan de nieuwsbrief met daarop ook vermeld **de volledige naam van uw introduc e(e) ('s)**.

Aanmeldingen na **16 mei 2007** kunnen NIET gehonoreerd worden omdat een week v or onze komst een volledige namenlijst ingediend moet worden. Dit is voor gebouwen met een veiligheidsrisico een standaard procedure.

U MOET EEN IDENTITEITSBEWIJS KUNNEN TONEN.

VAN HET BESTUUR

In deze nieuwsbrief valt de nadruk op de aankondiging van een tweetal evenementen. Leden vragen hoe het staat met de voorbereiding van de gebruikelijke buitenlandexcursie in het najaar. We hebben besloten het dit jaar dichterbij huis te zoeken en een drie-daagse kunstreis naar Noord-Nederland te organiseren. Er zijn daar vele interessante en soms ook onbekende reisdoelen met betrekking tot kunst en architectuur rond 1900. Door de lange reisafstand voor vele van onze leden is een bezoek qua tijd meestal niet mogelijk, met name aan locaties die met openbaar vervoer slecht te bereiken zijn. De organisatie van deze busreis is in handen van Kunststad waarbij optimale aandacht wordt besteed aan de kunsthistorische toelichting. De prijs zal bescheiden zijn. Kortom reserveert u alvast voor deze unieke **“REIS OM DE NOORD” 14, 15 en 16 september**. Naar verwachting ontvangt u begin juni van Kunststad documentatie over deze reis.

In deze brief eens geen boekaankondiging maar een bijdrage over “ons” prachtige pauw-logo.

Tenslotte treft u het concept-verslag van de Algemene ledenvergadering van 31 maart 2007 aan. Mocht u opmerkingen hebben dan wordt u verzocht deze uiterlijk **16 mei 2007** aan de secretaris toe te zenden. Het verslag wordt ter vermindering van papierwinklerij niet opnieuw voor de volgende ALV verspreid.

ONZE PAUW; WIE, WAT, WAAR, HOE EN WAAROM?

Er wordt ons nog al eens gevraagd, wie de ontwerper is van de pauw, die onze vereniging als vignet gebruikt. Was het soms C.A. Lion Cachet ?

Neen, niet deze Nederlandse sierkunstenaar was de schepper. Deze gebruikte ook wel veel een siervogel, maar dat was geen pauw, maar de Oost-Australische liervogel (familie Menuridae). Deze zangvogel is bruin-grijs van kleur en dankt zijn naam aan de vorm van zijn staart, die op een Griekse lier lijkt.

De ontwerper van onze pauw is Albert A. Turbayne (1866-1940).

Hij was de belangrijkste ontwerper voor de Engelse uitgever Macmillan en Co. Ltd. since 1843.

Ons toenmalig bestuur kende de tekening van het boek "Silhouetten" door L.E., waarvan zij vol de band sierde.

Turbayne's signatuur staat linksboven als een scarabee. Deze bandversiering werd wat bijgewerkt en bijgekleurd.

Het boek verscheen als 2^e druk in 1907 bij Van Holkema en Warendorf in Amsterdam. Dat was evenwel niet de eerste keer, dat het ontwerp dienst deed.

Het werd oorspronkelijk gemaakt voor een affiche voor "Macmillan's Illustrated Standard Novels" (Zie "Die Kunst" 1903, pag.381.), de zogenaamde "Peacock Editions".

Ook is er een versie bekend uit 1895 voor de boekband van "Maid Marian" voor Macmillan, toen in violet met decoratie in goud. (Zie "The Art of Publisher's Bookbindings" by Ellen K.Morris, pag.15.)

Hoe het ontwerp bij van Holkema & Warendorf terecht is gekomen, is niet bekend; het archief is verdwenen.

De boekband is kortgeleden nog afgebeeld in de "Jugendstil Agenda 2004", week 20, en is ook eens voor schutbladen gebruikt.

De pauw (Pavo) werd al door de Grieken en Romeinen als halfwild gehouden. Ook koning Salomo hield de vogels waarschijnlijk aan zijn hof. Bij de oude Chinezen en in India was de pauw een mythologische vogel, die als rijdier van de Goden werd gezien. Onder de vroegchristelijke symbolen vinden we hem eveneens; hij staat daar voor de schepping en het Aards Paradijs, voor onsterfelijkheid en wederopstanding. Hij staat nu ook voor ijdelheid, in Engeland is hij zelfs een ongeluksvogel.

Vanouds is de pauw een attribuut van keizers.

Welke idee er school achter het gebruik van het ontwerp voor de boekband van "Silhouetten", is wat duister. Men zou het zoeken in de inhoud.

Het boek bestaat uit een zestal geromantiseerde geschiedenissen, gebaseerd op familiearchieven, voornamelijk briefwisselingen (280 blz.). Vandaar de titel "Silhouetten". Zij spelen aan het eind van de 18^e en begin 19^e eeuw in aanzienlijke families van regenten en kleine landadel in het oosten van ons land.

"De Paauw" komt twee maal voor als naam van een herberg in het tweede verhaal "Pastor Pickardts boek".

Dit speelt in het leven van een Coevordense predikant en wetenschapper, die een boek schrijft, waarvan de opbrengst moet dienen voor de bekostiging van de theologische studies van zijn oudste zoon. Deze staat echter niet zo stevig in zijn schoenen en brengt veel tijd luchtig door met kameraden en officieren van het garnizoen. Na een avondlijke drinkpartij in "De Paauw" krijgt het gezelschap het aan de stok met de dienaren van de schout. Als de zoon daarbij zijn mes trekt, is de vader daar toevallig getuige van. De zoon moet vluchten en de verwachting, dat hij in het voetspoor van enkele voorvaders predikant zal worden, is daarmee de bodem ingeslagen.

De herberg "De Paauw" is dus wel een duidelijk en bovendien een zeer ongelukkig keerpunt in deze familiegeschiedenis.

Bij de stichting van de Orde van het Gulden Vlies in 1430 kreeg het ordeteken dit symbool ook mee: Een gouden ramsvacht, hangende aan een keten, waarvan de schakels bestaan uit vuurslagen en vonkende vuurstenen.

De zoon en opvolger van Philips, Karel de Stoute, hield de ambities van zijn huis nog eens in het licht en voegde er als devies aan toe *Je lay emprins – bien en avienge* (Ik ben er aan begonnen, moge er goeds uit voortkomen).

In de heraldiek kreeg de vuurslag in de loop der tijd verschillende vormen. Zie hierboven.

Na de dood in 1700 van de laatste Habsburger op de Spaanse troon, ontbrandde de Spaanse Successieoorlog, die eindigde met de Vrede van Utrecht in 1713. Bij deze vrede werd o.a. bepaald, dat zowel de opvolgende Spaanse Bourbons als de Oostenrijkse Habsburgers alle oude titels mochten voeren. Daartoe hoorde ook die van *Soeverein van de Orde van het Gulden Vlies*.

Van de aldus ontstane twee takken, werd de Spaanse in 1851 een gewone ere-orde, waarvoor de gegadigden worden geselecteerd door de Spaanse regering; de Oostenrijkse bleef katholiek en traditioneel.

Ons staatshoofd, Koningin Beatrix, kreeg het ordeteken van de eerste tak toegekend door de ordesouverein Koning Juan Carlos van Spanje.

De beroemde Leonardo da Vinci (1452-1519) was niet alleen kunstenaar, constructeur van wonderlijke machines en wat niet al, hij schreef ook fabels.

Één daarvan gaat over de verhouding tussen vuurslag en vuursteen:

- De steen werd boos op de vuurslag en vroeg, hoe hij het in zijn hoofd haalde om hem zo hard te slaan en pijn te doen. De laatste antwoordde daarop: "Heb maar geduld, dan zal je zien welke prachtige resultaten je straks verkrijgt."

De steen berustte, onderging de pijniging en zag het prachtige vuur, dat met zijn vonken was aangestoken en dat, op vele manieren gebruikt, voor vele grote zaken tot nut was. -

Deze betekenis beklifde ook in onze Calvinistische noordelijke gewesten.

De Amsterdamse tekenaar en dichter Jan Luyken (1649-1712) nam bijvoorbeeld in de ondertitel van een bundel met 50 figuren van zijn *Het leerzaam huisraad* uit 1711, als plaat XII *Het Vuurslag* op: Een vrouw in een Hollands interieur slaat nieuw vuur.

Hij voegde er als moraliserende tekst aan toe: "Dat het beklifve".

Wij, op onze beurt, kunnen ongetwijfeld zonder tegenspraak concluderen, dat het initiatief, de inspanningen, pijn en moeite van de grondleggers van de Stichting Schone Kunsten rond 1900, overeenkomstig de symboliek van de vuurslag, met een eenvoudig begin de stoot hebben gegeven voor een collectie, die eenmaal ondergebracht bij het Drents Museum, is uitgegroeid tot een nationaal en internationaal erkend waardevol museum bezit Nieuwe Kunst in Assen.

Besluiten we deze korte "herdenking" met de wens dat de publieke interesse daarvoor moge beklifven, met uiteraard ook als effect, groei en bloei van onze vereniging.

Jaap Bakkum

TENTOONSTELLINGS-AGENDA PER APRIL 2007

AMERSFOORT - DE ZONNEHOF (033-46330341) (WWW.DEZONNEHOF.NL)

Albert Fiks: de herontdekking van een veelzijdig talent t/m 13-05-07

AMSTERDAM - VAN GOGH MUSEUM (020-5705200) (WWW.VANGOGHMUSEUM.NL)

Max Beckmann in Amsterdam, 1937-1947 (t/m 19-08-07)

AMSTERDAM - BIJBELS MUSEUM (020-6242436) (WWW.BIJBELSMUSEUM.NL)

De Apocalyps van Max Beckmann (t/m 19-08-07)

AMSTERDAM - AMSTERDAMS HISTORISCH MUSEUM (020-5231822) (WWW.AHM.NL)

Modepaleizen 1880-1960 (26-04-07 t/m 26-08-07)

ARNHEM - MUSEUM VOOR MODERNE KUNST (026-3512431) (WWW.MMKARNHEM.NL)

Het Mankes Perspectief 13-10-07 t/m 27-01-08

ASSEN - DRENTS MUSEUM (0592-377773) (WWW.DRENTSMUSEUM.NL)

Max Liebermann en zijn Nederlandse kunstenaarsvrienden t/m 17-06-07

Het Mankes Perspectief. schilderijen, tekeningen en grafiek van

Jan Mankes (1889-1920) 10-02-07 t/m 13-05-07

BERGEN - MUSEUM KRANENBURGH (WWW.MUSEUMKRANENBURGH.NL) (072-5898927)

De bewijzen van het reizen: de Bergense School op reis in de jaren twintig

- T/M 17-06-07
- DEURNE - MUSEUM DE WIEGER (0493-322930) (WWW.DEWIEGER.NL)
De Bergense School op Reis 24-06-07 t/m 02-09-07
- EELDE - MUSEUM DE BUITENPLAATS (050-3095818) (WWW.MUSEUMDEBUITENPLAATS.NL)
Charlotte van Pallandt en Kees Verrwey, van buitenplaats naar buitenplaats
 22-04-0 t/m 26-08-07
- ENKHUIZEN - ZUIDERZEEMUSEUM (0228-351111) (WWW.ZZM.NL)
De Dijk - ZUIDERZEEWERKEN VAN J. H. VAN MASTENBROEK
 19-01-07 t/m 03-06-07
- GOUDA - MUSEUM GOUDA
HENRI L.A. BREETVELT (1864-1923) - KONING DER PLATEELSCHILDERS t/m 10-06-07
 WANDBORDEN, TEGELS, SIERVAZEN EN ONTWERPEN OP PAPIER
- 'S-GRAVENHAGE - GEMEENTEMUSEUM (070-3381111) (WWW.GEMEENTEMUSEUM.NL)
Plein Air: de School van Barbizon & de Haagse school t/m 03-06-07
- S-GRAVENHAGE - MUSEUM MESDAG (museummesdag.nl) (070-36214340)
Beestenboel: de dierenwereld van Henri Verstijnen 1882-1940 t/m 21-05-07
Isaac Israëls in het Zuidwal. Schetsen uit een ziekenhuis, 1919
 23-02-07 t/m 27-05-07
- GRONINGEN - GRONINGER MUSEUM (050-3666555) (WWW.GRONINGERMUSEUM.NL)
Werkman online! Werken op papier van H.N. Werkman t/m 28-05-07
- HATTEM - VOERMAN MUSEUM (WWW.VOERMANMUSEUMHATTEM.NL) 9038-4442897
150 jaar Voerman: Voermans Paradijs. IJsselandschappen van Jan Voerman sr.
 (1857-1941) t/m 05-05-07
- HEERENVEEN - MUSEUM BELVEDÈRE (0513-644999) (WWW.MUSEUMBELVEDERE.NL)
Woudsterweg, de Friese jaren van Jan Mankes in de Knijpe t/m 24-06-07
- 'S-HERTOGENBOSCH - NOORDBRABANTS MUSEUM (WWW.NOORDBRABANTSMUSEUM.NL) (073-6877899)
Molens van Rembrandt tot Modriaan 27-01-07 t/m 28-05-07
- KAMPEN - STEDELIJK MUSEUM (038-3317361) (WWW.STEDELIJKEMUSEAKAMPEN.NL)
150 jaar Voerman, Jubileumexpositie t/m 12-05-07
- LAREN - SINGER MUSEUM (035-5393939) (WWW.SINGERLAREN.NL)
Marius Bauer 1867 - 1932 19-01-07 / 29-04-07
Singer Solo: Martin Borgord t/m 07-10-07
Modernisme uit de collectie 14-05-06 tot juni 2007
Kermis in de kunst 09-05-07 t/m 02-09-07
- LEEUWARDEN - PRINCESSEHOF (058-2948958)
Nederlandse art nouveau en art déco
 keramiek uit de periode 1880 - 1930 tot 01-01-2010
- NIJMEGEN - MUSEUM HET VALKHOF (024-3608805) (WWW.MUSEUMHETVALKHOF.NL)
Antoon van Welie (1866-1956) - de laatste decadente schilder t/m 12-08-07
- OTTERLOO - KRÖLLER-MÜLLER MUSEUM (0318-591241) (WWW.KMM.NL)
Odilon Redon. Werken op papier. t/m 03-06-07
- ROTTERDAM - MUSEUM BOIJMANS VAN BEUNINGEN (WWW.BOIJMANS.NL) (010 - 4419400)
Kurt Schwitters en de avant-garde 17-02-07 t/m 15-04-07
- ROTTERDAM - KUNSTHAL (WWW.KUNSTHAL.NL) (010 - 4400301)
Willem Roelofs: de adem der natuur 17-03-07 t/m 13-05-07
- SPANBROEK - SCHERINGA MUSEUM VOOR REALISME
Het Mankes Perspectief 27-05-07 t/m 23-09-07
- TILBURG - TEXTIELMUSEUM (013)5367475) (WWW.TEXTIELMUSEUM.NL)
In het spoor van het Bauhaus
 weefwerk van Kitty van den Mijll Dekker 27-01-07 t/m 22-04-07
- ZWOLLE - MUSEUM DE FUNDATIE, PALEIS A/D BLIJMARKT (0572-388188) (WWW.MUSEUMDEFNDATIE.NL)
150 jaar Voerman. De keuze van Henk van Ulsen t/m 03-06-07

Strookjes gaarne opsturen aan:

Mevrouw Th.H. Meulders
 Schoolstraat 4-A
 2151 AA Nieuw-Vennep
 Tel: 0252 674071 (alleen voor inlichtingen, niet voor aanmeldingen).

Denkt u aan mogelijke werkzaamheden aan het spoor?

19 mei 2007 Het Valkhof te Nijmegen voor Antoon van Welie *De laatste decadente schilder.*

Ondergetekende meldt zich aan voor deelname aan het bezoek aan Antoon van Welie

Naam:

Adres:

Telefoonnummer: E-mailadres:

Aantal VVNK-leden ---- à € 18,00 bedraagt € ----,00

Aantal niet-leden ---- à € 20,00 bedraagt € ----,00

----- +
 Totaal € ----,00

Strookje **voor 11 mei 2007** opsturen naar bovenvermeld adres.

25 mei 2007: Haagse Binnenstad en Vredespaleis

Ondergetekende meldt zich aan voor deelname aan de excursie op **25 mei 2007 aan Den Haag** met o.a. een bezoek aan Het Vredespaleis.

Naam:

Adres:

Telefoonnummer: E-mailadres:

Aantal VVNK-leden ---- à € 30,00 bedraagt € ----,--

Aantal introducés ---- à € 32,50 bedraagt € ----,-- +

Totaal € ----,--

Hieronder de volledige namen van uw eventuele introducé(e)'(s) vermelden
 DENKT U AAN HET KUNNEN TONEN VAN EEN IDENTITEITSBEWIJS DOOR ALLEN!

.....

.....

Strookje **voor 16 mei 2007** opsturen naar bovenvermeld adres.